

Igor Vujović *

ISSN 0469 - 6255
(301-302)

NAIVAC A NAIVE PERSON

UDK 82-4

Johnova kancelarija je bila velika, prostrana, s prozorima umjesto vanjskog zida, s ormarima sa strana, te skupocjenim tepihom na kojem su stajale četiri fotelje i jedan stol. Naravno, stol je bio radni, te je bio zakrčen raznim materijalima i dokumentima. On je sjedio u svojoj fotelji. S druge strane stola su bile preostale fotelje. Sve fotelje su bile kožne. John je bio producent filmova i serija u velikoj kompaniji. Jedna od tih serija je bila vrlo popularna ne samo u SAD-u, nego i svijetu. I za nju su stizale ponude iz svih krajeva svijeta, te čak i od onih koji nikada nisu imali agenta ili menadžera, pa i od onih koji ga nisu kanili imati.

John je imao opasan pogled kojim bi ubijao, kad bi pogledi ubijali. Svatko bi se prepao kad bi ga vidio. Čak i ako nije njegov uposlenik.

"Gospodin Craft" sekretarica će.

"Neka uđe" odgovori John svojim jakim, muškim, dubokim glasom. Taj glas je čuo i Craft, te ga je on toliko zbunio da je bio sav smeten. Možda i preplašen.

Craftu je bilo ponuđeno da sjedne, što je on prihvatio. I dalje mu je bilo neugodno, a strah ga je onemogućavao u normalnom izražavanju. Ipak je bio u uredu velike face u velikoj kompaniji i nije se mogao tek tako opustiti.

"I ti predlažeš da ovaj scenarij jednostavno ukrademo?!"

"Da, gospodine."

"A autorska prava? Što ako nas tuži?"

"Proučio sam sve detalje s pravnim odjelom. Kao prvo, uopće ne bi mogao dokazati da smo mi primili njegovu pošiljku iz Europe. Naime, nije poslao "s povratnicom" ili preporučeno, nego običnom poštom. Tako je rečeno u Zahtjevima za pisanje scenarija (*submission guidelines*) za ovu seriju. Drugo, ako smo primili, u Predgovoru (*Release form*) je pisalo da nas ne može tužiti čak i ako netko iz Kuće napiše nešto sličnog sadržaja. Ja ću ponovo napisati taj scenarij. Naime, jezik kojim je pisan je loš engleski. Tip je, vjerojatno, učio u školi engleski, a nikad nije živio negdje gdje se, zapravo, govori engleski. Po zanimanju je pomorac. Kad napravim te izmjene, one će biti dovoljno velike da nitko više ne može dokazati da je to onaj scenarij koji je on poslao. Uz to, kada će on

saznati da je nešto slično njegovom scenariju snimljeno?! Kod njih se ne emitira naša serija! Svaki sudac će pomisliti da samo želi izvući lovu.

"Zanimljivo, ali koja je tebi korist od toga?"

"Osim uobičajenog honorara? Kao prvo, imao bih prodan prvi scenarij. Do sada sam bio plaćeni čitač. To je naporan posao. I vrlo dosadan posao. S ovim bih počeo graditi svoju biografiju, pa onda ušao u pravi business. Osim toga, sklopili bismo ugovor da svatko tko bude htio koristiti tu ideju mora nama platiti. Naime, ideja nikad nije korištena u Hollywoodu, a mislim ni u ostatku svijeta. Svježa ideja nosi lovu.

"O čemu se radi?"

"Mislite u scenariju?"

"Da."

"O tome da posada našeg zvezdoplova iz serije dopijeva u rat u Bosni zbog djelovanja nekog stranog fenomena. Dio posade završava u srpskom koncentracijskom logoru, a dio izbjegne zarobljavanje, te spaši prvi dio i zajedno se vrate u svoje vrijeme."

"Zar je riječ o putovanju kroz vrijeme?!"

"Zapravo ne, nego je to test jednog superiornog bića. Ali u ugovoru ćemo spomenuti sve mogućnosti. Npr. pravo vremensko putovanje, bazu a ne svemirski brod, mentalno putovanje u prošlost, san, halucinacije itd.

"Da. Tako će svi morati kupovati od nas takvu ideju, a neće svaki film izgledati isto, nego različito." On zastane na tren, te onda zadovoljno kaže:

"Čestitam, odlično si se dosjetio."

"Hvala vam, gospodine."

"Sutra je potpisivanje ugovora u 10.00."

"Neću zakasniti" nasmješi se Craft, te odšeta iz ureda. Bio je sretan, ali je sada morao za sutra napisati scenarij. U biti, samo ga korigirati, te pretipkati na PC-u i isprintati. Na pravom laserskom printeru!

Prošlo je pola godine. Craft je bio sav presretan. Ne samo da je zaradio lovu za scenarij, jer ona nije bila krupna, ne samo da je dobio prvi scenarij u svojoj biografiji, nego je zaradio brdo love na ugovoru o prodaji ideje. Svi su htjeli snimiti film sa sličnim sadržajem. Zato su on i Kuća zadovoljno trljali ruke

* Igor Vujović
Vladimira Nazora 49, Ploče

izvršnom zaradom. Uz to je dobio novi posao - novu seriju, te je postao scenarist (što je oduvijek želio).

No danas je bio vidno uznemiren. Obično nije tražio savjete. Ušao je u ured producenta Johna, preskočivši sekretaricu i kucanje.

"Imamo problem. Pravi autor je objavio roman po ideji za koju smo sklopili ugovor. Što ćemo raditi?"

"Tužiti ga, normalno." hladno će John.

"Što možemo dobiti od toga kada je on siromašan?"

"Možemo istjerati stvari na čistac."

"Da je to njegovo?"

"Ne, nego naše! Ako ne može dokazati da je njegovo, onda je naše!" imao je ideju John.

Iako je Craft mislio kako je to prerizično, nije pokušao Johna odgovoriti od ideje, jer je znao da će on postati zakonskim vlasnikom ako uspije na sudu.

A što je bila istina?

Pravi autor je prije 3 godine napisao roman o ratu u Bosni. Radilo se o svemirskom brodu čija je posada zbog nekog nepoznatog fenomena dospjela u rat u Bosni. Dvije i po godine kasnije je poslao scenarij adaptiran za tu seriju na kojoj je Craft bio čitač. Roman nije uspio objaviti u svojoj zemlji zbog ekonomske situacije, a scenarij su mu ukrali! Ali američki izdavači su imali razumijevanja i objavili su englesku verziju romana. Zato su i oni sada bili tuženi od Kuće. Srećom, oni su s Ugovorom s autorom skinuli svu odgovornost sa sebe, tako da Kuća nije mogla zaraditi nešto love! Osobito jer autor nije imao ni kinte, niti je išta posjedovao što bi se moglo prodati, a uz to je bio i strani državljanin. Nije niti mogao platiti kartu da dođe na suđenje.

A pravda?

Što je to? Ne postoji ta riječ u poslovnom svijetu. Ako imaš neku priliku, zgrabi je i iskoristi koliko god možeš. Ta koga je briga za pravdu!

Budući da se pravi autor nije mogao pojaviti na sudu, sud je presudio u korist tužitelja. No to nije bilo dovoljno za Johna i Craffa. Oni su željeli potpuno

uništiti svaku pomisao na to da su ukrali ideju. Išli su još dalje i zatražili sto milijuna dolara za odštetu. A pravi autor bi trebao provesti u zatvoru toliko dugo dok ne plati svojim radom tu svotu. I to fizičkim radom!

Je li to bilo moguće! I je li to moguće danas? Može li čovjek biti takav naivac i vjerovati da mu nitko neće ukrasti ideju, pa čak i cijelo djelo! I na tome još dobro zaraditi. I imati obraza za takvu tužbu. Kakva se zaštita nudi umjetnicima?! Scenaristi su ništa u filmskoj industriji, ali bez njih ne bi bilo filma! Zašto dopuštaju da ih se tako uništava? Oni su prave zvijezde Hollywooda, a ne glumci koji su razmaženi i uzdignuti do heroja!!!

Prošlo je nekoliko dana otkad je Naivac primio odluku suda. Gledao je u svoj rukopis star tri godine, te u sve verzije scenarija do one poslano u Kuću. Da bi se izborio za njih, trebao mu je odvjetnik. Onaj odvjetnik kojeg ne bi preplašila veličina Kuće. Za odvjetnika mu je bio potreban novac, kojeg nije imao. Je li jednostavno i realnije bilo odustati od svega, predati se, zaboraviti - ili ustati i boriti se protiv zla koje postoji u ovom svijetu?!? Je li jednostavnije zapaliti rukopis šibicom - ili ga ponuditi kao dokaz sudu. Za ponudu treba novac, treba novca za žalbu ili novi proces. I uvijek se vraćamo onome početku, kao da se vrtimo u začaranom krugu. Za učiniti bilo što - treba novac! I tko onda može reći da u novcu nije sve!!! Ili je jednostavno u pitanju zadovoljstvo - zadovoljstvo da si stvorio nešto, nešto posve novo, nešto tvoje. Možda je bit u samom procesu stvaranja. Osjeća li se tada umjetnik kao Bog kada je stvarao svijet? Nakon svega, on ipak stvara neki svoj svijet iz priče, romana, pripovjetke, scenarija, kazališnog igrokaza ili nečeg drugog. To je svijet prenesen na papir, svijet u kojem živimo, a on je siv - ne crn i bijel. Je li umjetniku dovoljna zadovoljština, da se njegovo djelo čuje - ili to mora unovčiti?! Ako ne unovči, ne objavi - znači li to da ne vrijedi?! Ili samo da ne nosi profit "poslovnom svijetu"? Ili samo da se nije svidjelo stanovitoj osobi?! I je li to žalosno da se umjetnost mjeri novcem na takav način i zavisi o dobroj volji onih koji nemaju pojma o umjetnosti?!

Rukopis primljen: 27. 03. 1997.

